

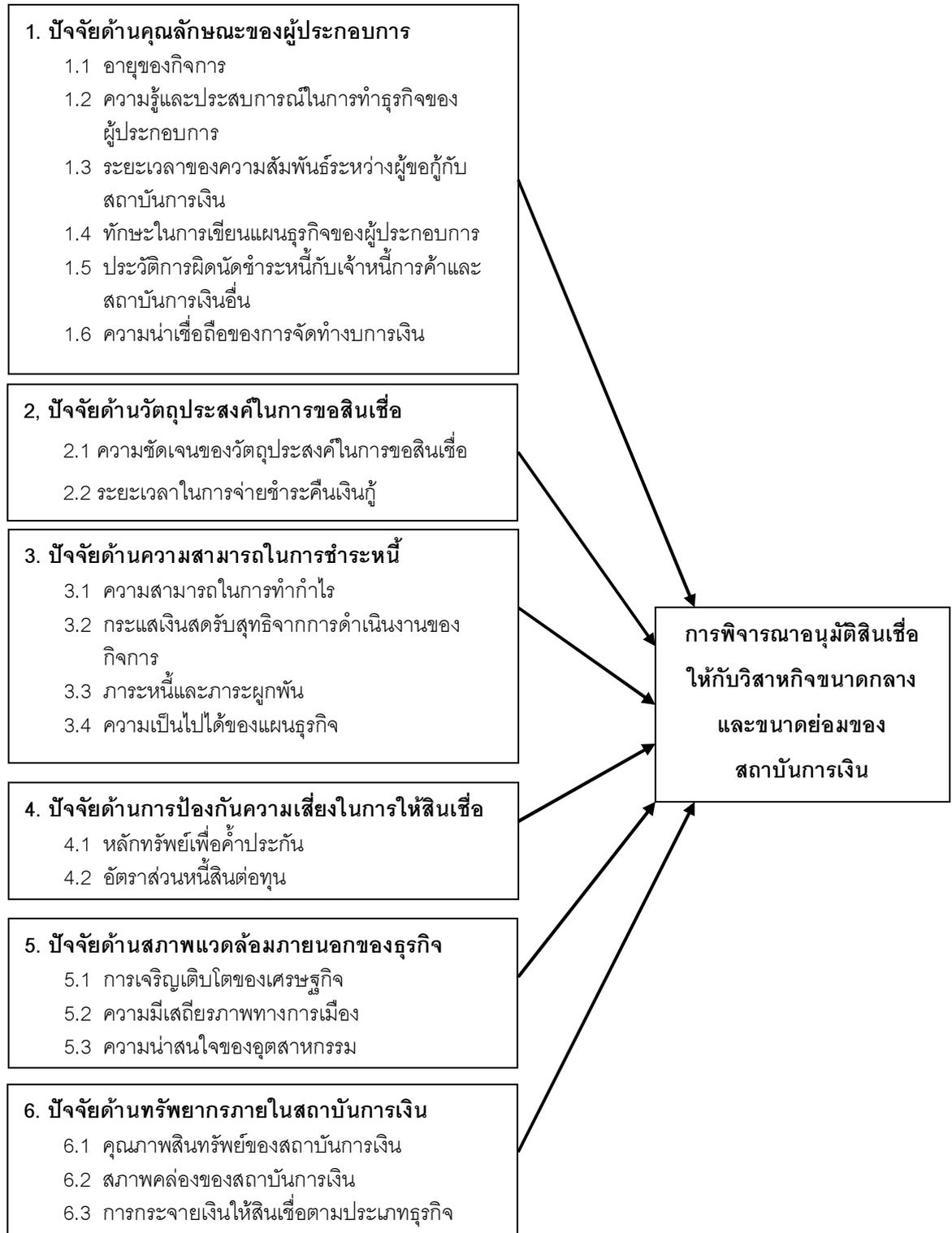
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้ ทางคณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาเป็นแบบจำลองและสร้างเป็นสมมติฐานการวิจัย รวมถึงการออกแบบวิธีการทำวิจัย ซึ่งงานวิจัยนี้จะทำการศึกษาใน 2 รูปแบบ คือ การสัมภาษณ์พนักงานสินเชื่อระดับบริหาร (Expert Survey) เพื่อศึกษาถึงหลักการและแนวคิดของสถาบันการเงินในการจัดการงานสินเชื่อสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานสินเชื่อระดับปฏิบัติการของสถาบันการเงิน 6 แห่ง ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเพื่อศึกษาถึงระดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงิน ซึ่งภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลข้างต้นแล้ว ทางคณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลผลตามวิธีการทางสถิติต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การพัฒนาแบบจำลองและสมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน คณะผู้วิจัยได้พัฒนาแบบจำลองในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยการนำกรอบการพิจารณาจากหลักการวิเคราะห์สินเชื่อ 6C's และ 5P's มารวมเข้ากับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน ทำให้ได้มาซึ่งปัจจัยหลักทั้งสิ้น 6 ปัจจัยที่สถาบันการเงินใช้ในการพิจารณาสินเชื่อ อันได้แก่ 1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ 2) ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ 3) ปัจจัยด้านความสามารถในการชำระหนี้ 4) ปัจจัยด้านการป้องกันความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ 5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ และ 6) ปัจจัยด้านทรัพยากรภายในสถาบันการเงิน โดยแต่ละปัจจัยจะประกอบด้วยตัวแปรที่ได้มาจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังแผนภาพ 3.1

แผนภาพ 3.1 กรอบแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินให้กับ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ที่มา: รวบรวมโดยคณะผู้วิจัย

โดยคณะผู้วิจัยได้สร้างสมมติฐานของการวิจัยจากกรอบแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมข้างต้นไว้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญของการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Character ของหลักการวิเคราะห์ 6C's และ People ของนโยบาย 5P's ในการวิเคราะห์สินเชื่อ ซึ่งจากการศึกษาของชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และวิศยา ลัมธรรมมหิศร พบว่าอายุของกิจการ มีผลต่อความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน คือกิจการที่มีอายุมาก จะมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินมากกว่ากิจการที่ก่อตั้งใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการขอสินเชื่อของภาคธุรกิจในประเทศไทย ที่พบว่ากิจการที่อยู่ในช่วงเติบโตตอนปลายจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินมากกว่ากิจการที่อยู่ในช่วงเริ่มก่อตั้ง (Ngoc T. B. Le, Sundar Venkatesh, and Thang V. Nguyen, 2006) ทั้งนี้เนื่องจากอายุของกิจการที่เพิ่มสูงขึ้นจะทำให้สถาบันการเงินมีข้อมูลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มมากขึ้น และมีความเสี่ยงในการดำเนินกิจการน้อยกว่ากิจการที่เพิ่งเริ่มก่อตั้ง ดังนั้น อายุของกิจการจึงน่าจะมีผลต่อการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 อายุของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เพิ่มขึ้นจะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

นอกเหนือไปจากอายุของกิจการแล้ว ระดับความรู้และประสบการณ์ในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการ ก็ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความเสี่ยงในการอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงิน เพราะการขาดประสบการณ์ในการทำธุรกิจ จะทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถวางแผนรองรับเหตุการณ์ในอนาคตที่จะเกิดขึ้น หรืออาจตัดสินใจผิดพลาดในการดำเนินธุรกิจ จากงานวิจัยของชินจิตร์ อังวรวงค์และ นงนิตย์ จันทร์จรัส พบว่า การขาดประสบการณ์ในการทำธุรกิจ เป็นปัญหาที่สำคัญของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ดังนั้นจึงสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.2 ความรู้และประสบการณ์ในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เพิ่มขึ้นจะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

จากการศึกษาของ Thitapa Wattanapruttipaisan พบว่าการที่ผู้ให้กู้ไม่มีข้อมูลของผู้ขอกู้ที่เพียงพอ เป็นอุปสรรคในการกู้ยืมเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และจากการศึกษาของโชติชัย สุวรรณภรณ์ พบว่าระยะเวลาของความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเงินกับผู้ขอกู้ที่เพิ่มขึ้น มีผลต่อการพิจารณากำหนดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่า หรือมีความเป็นไปได้ที่จะพิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้สูงกว่า ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวทำให้สามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.3 ระยะเวลาของความสัมพันธระหว่างผู้ขอกู้กับสถาบันการเงินที่เพิ่มขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่ต้องการขอกู้เงินกับทางสถาบันการเงิน มักประสบปัญหาในการสื่อสาร โดยไม่สามารถจัดทำแผนธุรกิจที่ชัดเจนและเป็นระบบได้ ทั้งนี้เนื่องจากการขาดความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำที่ถูกต้องและเป็นระบบ ทำให้แผนธุรกิจไม่มีความชัดเจน สถาบันการเงินจึงไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร (ศศิ คล่องพยาบาล, 2549) เพราะอาจประเมินความเป็นไปได้ในการทำธุรกิจ และศักยภาพของผู้ประกอบการที่ผิดไปจากความเป็นจริง (ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และ วัลยา ลิมธรรมมหิศร, 2548) ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.4 ทักษะในการเขียนแผนธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เพิ่มขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

งานวิจัยของชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และ วัลยา ลิมธรรมมหิศร พบว่าการมีประวัติเป็นหนี้มีปัญหากับสถาบันการเงินเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ซึ่งโดยปกติก่อนการพิจารณาสินเชื่อ ทางพนักงานสินเชื่อจะต้องตรวจสอบประวัติการผ่อนชำระหนี้และประวัติการเป็นหนี้มีปัญหาของผู้ขอกู้จากบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (เครดิตบูโร) รวมถึงชื่อเสียงของผู้ขอกู้ในแวดวงธุรกิจด้วย สถาบันการเงินโดยทั่วไปจะให้ความสำคัญกับวินัยทางการเงินในการชำระคืนสินเชื่อ เพราะการขาดวินัยทางการเงินจะทำให้ความเสี่ยงในการที่จะไม่ได้รับชำระคืนเงินสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.5 ประวัติการผิวนัดชำระหนี้กับเจ้าหนี้การค้าและสถาบันการเงินอื่นของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เพิ่มขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินลดลง

งบบการเงินถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่สถาบันการเงินนำมาใช้ประกอบในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ เพราะเป็นแหล่งข้อมูลที่แสดงถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการ ซึ่งข้อมูลที่ต้องการในการจัดทำงบการเงิน และมีความเป็นปัจจุบันนี้เอง ย่อมทำให้การวิเคราะห์สินเชื่ออย่างละเอียดและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (ดารณี พุทธิวิบูลย์, 2543) ดังนั้นสถาบันการเงินอาจปฏิเสธการให้สินเชื่อแก่กิจการ หากงบการเงินของกิจการนั้นๆ ขาดความน่าเชื่อถือ จนทำให้สถาบันการเงินไม่สามารถทราบถึงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่จริงของกิจการ ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.6 ระดับความน่าเชื่อถือของการจัดทำงบการเงินของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

2. ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ

ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อของสถาบันการเงิน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ที่ตรงกับ Condition ของหลักการวิเคราะห์ 6C's และ Purpose ของนโยบาย 5P's ในการวิเคราะห์สินเชื่อ ซึ่งจากงานวิจัยของชินจิตร์ อังวรารวงศ์ และ นางนิตย์ จันทร์จรัส พบว่าความไม่ชัดเจนของวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ เป็นปัญหาที่ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ เพราะสถาบันการเงินจะมีความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นในกรณีที่ผู้ประกอบการนำเงินไปใช้อย่างไม่เหมาะสม ผิดวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ได้ตามที่ตกลงกันไว้กับสถาบันการเงิน ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 2.1 ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เพิ่มขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

ทฤษฎีการให้กู้ยืมเพื่อการพาณิชย์ได้ให้ความสำคัญกับการให้กู้ยืมเงินระยะสั้น เพื่อลดความเสี่ยงและสร้างเสถียรภาพให้กับสถาบันการเงิน เนื่องจากเงินฝากของสถาบันการเงินส่วนใหญ่ จะต้องมีการจ่ายดอกเบี้ยให้กับผู้ฝากในระยะสั้น ซึ่งก็สอดคล้องกับการที่สถาบันการเงินส่วน

ใหญ่มักให้ความสำคัญกับสินเชื่อที่มีระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้สั้น เพราะระยะเวลาที่สั้นลงจะช่วยลดความเสี่ยงในการไม่ได้รับคืนเงินกู้ได้ (ซูลีพร ไกรสมเดช, 2546) รวมถึงสินเชื่อที่มีระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้สั้นจะช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้กับสถาบันการเงินได้ ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 2.2 ระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ลดลง จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

3. ปัจจัยด้านความสามารถในการชำระหนี้

ปัจจัยด้านความสามารถในการชำระหนี้ คือ ความสามารถของผู้ขอกู้ที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ในการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยในการวิเคราะห์สินเชื่อที่ตรงกับ Capacity ของหลักการวิเคราะห์ 6C's และ Payment ของนโยบาย 5P's ในการวิเคราะห์สินเชื่อ โดยความสามารถในการทำกำไร จะมีผลโดยตรงต่อความสามารถในการชำระหนี้ เพราะสถาบันการเงินมีแนวคิดที่ว่า กำไรจากการดำเนินงานเป็นแหล่งเงินสำคัญที่ใช้ในการชำระหนี้คืนให้กับสถาบันการเงิน มากกว่าการนำเงินสะสมหรือเงินทุนของส่วนของผู้ถือหุ้นมาชำระคืน ซึ่งในการพิจารณาสินเชื่อสถาบันการเงินโดยทั่วไปจะต้องวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินกิจการ ซึ่งสะท้อนอยู่ในรูปของผลกำไรมาเป็นส่วนสำคัญในการอนุมัติสินเชื่อ ทั้งนี้จากการศึกษาของ เพ็ญมาศ เฮงปริญญาธร กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการทำกำไรของกิจการ จะต้องคำนึงถึงความสามารถในการหารายได้ ความสามารถในการควบคุมต้นทุนค่าใช้จ่ายควบคู่กันไป จากการสรุปค่ากล่าวข้างต้น สามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 3.1 ความสามารถในการทำกำไรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

กระแสเงินสดของกิจการเป็นตัวสะท้อนถึงสภาพคล่องและความเพียงพอของเงินทุนหมุนเวียนของกิจการ หากกิจการมีกระแสเงินสดไม่เพียงพอจะส่งผลต่อความสามารถในการสร้างรายได้และการชำระหนี้ของกิจการได้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นสิ่งที่สำคัญที่สถาบันการเงินจำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบในการพิจารณาสินเชื่อ (เพ็ญมาศ เฮงปริญญาธร, 2547) ทั้งนี้คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานจะเป็นตัวสะท้อนสภาพคล่อง และปริมาณเงินทุน

หมุนเวียนของกิจการได้ดีกว่ากระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินทุน ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 3.2 กระแสเงินสดรับสุทธิจากการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

การพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ สถาบันการเงินต้องพิจารณาถึงภาระหนี้สินในปัจจุบันและภาระผูกพันในอนาคตของผู้ขอกู้ หากสถาบันการเงินจะสนับสนุนสินเชื่อเพิ่มเติมให้แก่กิจการที่มีภาระหนี้สินเดิมหรือยังไม่มีภาระหนี้สินก็ตาม สถาบันการเงินนั้นจำเป็นต้องพิจารณาด้วยความสามารถในการสร้างรายได้ของกิจการนั้นเพียงพอที่จะชำระหนี้คืนสถาบันการเงินได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่ ซึ่งโดยทั่วไปหากกิจการมีภาระหนี้สินในปริมาณที่สูงเมื่อเทียบกับความสามารถในการหารรายได้หรือกำไรของกิจการ แล้วนั้น สถาบันการเงินก็มักปฏิเสธการให้สินเชื่อกับกิจการนั้นๆ (ชินินทร์ พิทยาวิจิตร, 2547) ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 3.3 ภาระหนี้สินและภาระผูกพันที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินลดลง

การศึกษาความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะช่วยให้สถาบันการเงินมีข้อมูลเกี่ยวกับกิจการเพิ่มมากขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการประเมินความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เริ่มก่อตั้งใหม่ และมีหลักทรัพย์ค้ำประกันที่มีมูลค่าน้อย (ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และ วัสยา ลิมธรรมมสิตร, 2548) ทั้งนี้ความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจจะช่วยให้สถาบันการเงิน มองเห็นความชัดเจนของวัตถุประสงค์ในการนำเงินไปใช้ของผู้ขอกู้ (Wattanapruttipaisan, 2003) ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 3.4 ความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจที่เพิ่มขึ้นของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

4. ปัจจัยด้านการป้องกันความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ

ในการพิจารณาสินเชื่อที่มีข้อมูลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่เพียงพอหรือจำกัด สถาบันการเงินจะต้องอาศัยการคาดคะเน และต้องมีการป้องกันความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ

เพื่อมาชดเชยให้กับสถาบันการเงินในกรณีที่ผู้ประกอบการไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ตามที่ตกลงกันได้ (Jaffee and Russell, 1976; นกมล ศฤงษดิสุข, 2543; นันทรัตน์ อินทร์รักษา, 2546) ซึ่งปัจจัยนี้ตรงกับ Collateral ของหลักการวิเคราะห์ 6C's และ Protection ของนโยบาย 5P's ในการวิเคราะห์สินเชื่อ และจากงานวิจัยของชินจิตร อังวรารวงค์ และ นงนิตย์ จันทร์จรัส พบว่าการขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน เป็นปัญหาที่สำคัญที่ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 4.1 มูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อค้ำประกันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน แสดงให้เห็นความมั่นคงและความเข้มแข็งทางการเงินของกิจการ รวมถึงระดับความเสี่ยงในการชำระหนี้ จากการมีภาระหนี้สิน นอกจากนี้หากอัตราส่วนดังกล่าวไม่สูงมากนักจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับสถาบันการเงินเพิ่มขึ้นว่าจะได้รับชำระคืนเงินกู้ หากเงินทุนส่วนใหญ่มาจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์และ วัสยา ลัมธรรมมหาริสร, 2548) ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 4.2 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ลดลง จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

5. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ

ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงินที่สอดคล้องกับ Condition ของหลักการวิเคราะห์ 6C's แม้ว่าปัจจัยเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่สามารถควบคุมได้ แต่ก็ยังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในปัจจุบันรวมถึงแนวโน้มในอนาคตของกิจการ ซึ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะถูกนำมาใช้ในการพิจารณาถึงความสามารถในการสร้างรายได้ ความสามารถในการชำระหนี้ (ดารณี พุทธิพิบูลย์, 2543; ชินนทร์พิทยาวิวิธ, 2547) ถ้าแนวโน้มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปในแนวทางที่ดี วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก็มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจและมีแนวโน้มที่ดีที่จะสามารถนำเงินมาชำระคืนเงินกู้ได้สูงขึ้น ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 5.1 การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

คู่มือการเงินการธนาคารสำหรับนักการธนาคารไทยได้กล่าวไว้ว่า การที่การเมืองไม่มีเสถียรภาพ จะส่งผลให้ผู้บริโภคชะลอการบริโภค และการใช้จ่าย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมและการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในที่สุด คณะผู้วิจัยจึงตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 5.2 ความมีเสถียรภาพทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

ความน่าสนใจของอุตสาหกรรม ถือเป็นส่วนหนึ่งในข้อมูลประกอบการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงิน ที่จะแสดงให้เห็นความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ เนื่องจากอัตราการเติบโตของอุตสาหกรรมหนึ่งๆ จะมีผลกระทบต่อธุรกิจที่ดำเนินการในอุตสาหกรรมนั้นๆ (เพ็ญมาศ เสงปริชญารุ, 2547) ทั้งนี้ระดับการแข่งขันที่รุนแรงในอุตสาหกรรม จะทำให้กำไรของกิจการมีแนวโน้มลดลง เพราะการแข่งขันที่รุนแรงทำให้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต และต้องคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ให้แตกต่างจากคู่แข่ง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้ (วันวิสา อัจฉริยวัตร, 2545) ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 5.3 ความน่าสนใจของอุตสาหกรรมที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มมากขึ้น

6. ปัจจัยด้านทรัพยากรภายในสถาบันการเงิน

ปัจจัยด้านทรัพยากรภายในสถาบันการเงินเองก็มีผลต่อการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงินเช่นกัน โดยปัจจัยภายในของสถาบันการเงินถูกกล่าวไว้ในทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินหลายทฤษฎี ได้แก่ Availability Theory, Bankers Theory และทฤษฎีการปันส่วนสินเชื่อ โดย Bankers Theory ได้กล่าวไว้ว่าการที่ปริมาณเงินทุนสำรองของสถาบันการเงินมีอยู่อย่างจำกัดโดยการควบคุมของธนาคารกลาง จะทำให้สถาบันการเงินมีข้อจำกัดในการขยายวงเงินสินเชื่อ ดังนั้นสามารถตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 6.1 คุณภาพสินทรัพย์ของสถาบันการเงินของสถาบันการเงินที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

Availability Theory ได้กล่าวไว้ว่าถ้าสถาบันการเงินมีสภาพคล่องที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้สถาบันการเงินมีความยินดีที่จะขยายสินเชื่อให้กับผู้ขอกู้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษาของ ชูลีพร ไกรสมเดช พบว่าเงินสำรองส่วนเกินของธนาคารพาณิชย์ มีความสัมพันธ์กับการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นสามารถตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 6.2 สภาพคล่องของสถาบันการเงินของสถาบันการเงินที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

การกระจายเงินให้สินเชื่อให้กับธุรกิจแต่ละประเภทมีผลต่อการกระจายความเสี่ยงของสถาบันการเงิน ทั้งนี้เนื่องจากสภาวะการแข่งขัน การเติบโต และเงื่อนไขการทำธุรกิจของธุรกิจแต่ละประเภทนั้นแตกต่างกัน (เพ็ญมาศ เสงปริญญารุ, 2547) หากสินเชื่อของสถาบันการเงินกระจุกอยู่ที่อุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งมากเกินไป ก็อาจมีแนวโน้มที่สถาบันการเงินจะปฏิเสธการอนุมัติสินเชื่อให้กับผู้ขอกู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมนั้นได้ ดังนั้นสามารถตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 6.3 การกระจายเงินให้สินเชื่อตามประเภทธุรกิจที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้แนวโน้มในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น

3.2 ขั้นตอนการศึกษาและระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ถือเป็นการวิจัยแบบหาสาเหตุและผลลัพธ์ (Causal Research) หลังจากที่คุณผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเชิงบรรยายและข้อมูลทฤษฎีเพื่อศึกษาพื้นฐานของปัญหาและรวบรวมตัวแปรที่มีผลต่อการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อนำมาพัฒนาเป็นแบบจำลองของงานวิจัยแล้ว คุณผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์พนักงานสินเชื่อระดับบริหาร (Expert Survey) เพื่อศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่สถาบันการเงินใช้ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และนำมาปรับปรุงแบบจำลองงานวิจัยและสมมติฐานของงานวิจัยต่อไป

หลังจากที่ปรับปรุงแบบจำลองและสมมติฐานของงานวิจัยแล้ว คุณผู้วิจัยได้ทำการออกแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการศึกษาถึงลำดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงินให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในปัจจุบัน โดยทางคุณผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากพนักงานสินเชื่อของสถาบันการเงิน จากนั้นจึงนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยวิธีการทางสถิติ และทำการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล โดยขั้นตอนการศึกษาและระเบียบวิธีวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Survey)

จากการศึกษาข้อมูลเชิงบรรยายและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าตัวแปรที่ได้ อาจเป็นเพียงตัวแปรที่ใช้ในการพิจารณาสินเชื่อโดยทั่วไปของสถาบันการเงิน ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับทางพนักงานสินเชื่อระดับบริหารของสถาบันการเงินที่ดูแลงานสินเชื่อสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง เพื่อค้นหาคำอธิบายอื่น ๆ ที่สถาบันการเงินใช้เป็นการเฉพาะในการพิจารณาสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตลอดจนเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของปัจจัยในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับวิสาหกิจขนาดใหญ่

สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ทางคณะผู้วิจัยได้เลือกสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกลางถึงระดับสูงของสถาบันการเงิน ซึ่งมีหน้าที่ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง โดยคัดเลือกธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง ซึ่งได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) และสถาบันการเงินเฉพาะกิจอีก 1 แห่ง ได้แก่ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย โดยได้ทำการสัมภาษณ์กับผู้บริหารทั้งสิ้น 3 คน ซึ่งทางคณะผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 4

3.2.2 การสำรวจโดยการออกแบบสอบถาม (Questionnaire Survey)

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ พนักงานสินเชื่อที่ดูแลลูกค้าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของธนาคารพาณิชย์เอกชนและสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ โดยคณะผู้วิจัยได้แบ่งประชากรเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ พนักงานสินเชื่อในส่วน of ธนาคารพาณิชย์เอกชน และพนักงานสินเชื่อส่วน of สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (ภาครัฐบาล)

ประชากรในส่วน of ธนาคารพาณิชย์เอกชน ธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบมีจำนวน 14 ธนาคาร แบ่งออกเป็น ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่⁶ จำนวน 5 ธนาคาร ธนาคารพาณิชย์ขนาดกลาง⁷ จำนวน 4 ธนาคาร และธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็ก⁸ จำนวน 5 ธนาคาร (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

⁶ ธนาคารพาณิชย์ที่มีส่วนแบ่งตลาดของสินทรัพย์รวมตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไปของสินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ

⁷ ธนาคารพาณิชย์ที่มีส่วนแบ่งตลาดของสินทรัพย์รวมตั้งแต่ร้อยละ 3 แต่ไม่ถึงร้อยละ 10 ของสินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ

⁸ ธนาคารพาณิชย์ที่มีส่วนแบ่งตลาดของสินทรัพย์รวมต่ำกว่าร้อยละ 3 ของสินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ

ไทย, 2550) จาก ตาราง 3.1 พบว่าธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ทั้ง 5 ธนาคาร มีสัดส่วนเงินให้สินเชื่อรวมคิดเป็นร้อยละ 65.5 ของเงินให้สินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ (Research Department, Bangkok Bank, 2007) ดังนั้นในงานวิจัยนี้ทางคณะผู้วิจัยจึงเลือกเพียงธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่จำนวน 5 ธนาคารเป็นประชากรในส่วนของธนาคารพาณิชย์เอกชน ซึ่งธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ทั้ง 5 ธนาคาร ประกอบด้วย ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)

ตาราง 3.1 สินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์

สถาบันการเงิน	จำนวนเงินให้กู้ยืม (ล้านบาท)	สัดส่วนเงินให้กู้ยืมต่อธนาคาร พาณิชย์ทั้งระบบ (ร้อยละ)
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	943,147	16.6
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	917,494	16.2
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	669,027	11.8
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	658,864	11.6
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	525,735	9.3
รวม 5 ธนาคาร	3,714,267	65.5
อื่นๆ	1,953,155	34.5
รวมทั้งระบบ	5,667,422	100.0

ที่มา: Research Department, Bangkok Bank, 2007

ประชากรในส่วนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ คณะผู้วิจัยได้เลือกเฉพาะพนักงานสินเชื่อของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME Bank) เป็นประชากรในส่วนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ เพราะถือเป็นสถาบันการเงินหลักที่ให้การสนับสนุนสินเชื่อแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง ในส่วนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจอื่นๆ เช่น ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทางคณะผู้วิจัยไม่ได้เลือกที่จะนำมาทำในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ทางคณะผู้วิจัยพบว่าสถาบันการเงินเฉพาะกิจดังกล่าวมีบางปัจจัยในการพิจารณาสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่แตกต่างจากสถาบันการเงินทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ

2) กลุ่มตัวอย่าง

i. ขนาดของตัวอย่าง

ทางคณะผู้วิจัยไม่สามารถหาจำนวนประชากรของพนักงานสินเชื่อที่แน่นอนได้เนื่องจากโครงสร้างขององค์กรและการจัดแบ่งประเภทของบุคลากรในแต่ละสถาบันการเงินมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้คำนวณ โดยการนำ 30 คูณด้วยจำนวนปัจจัยที่นำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ (Rule of Thumb) ทำให้ได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมดของงานวิจัยในครั้งนี้ที่จำนวน 180 ตัวอย่าง ซึ่งเมื่อนำมาแทนในสมการการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากร

$$n = \frac{Z^2 * (p) * (1-p)}{e^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง Sample size

Z = Z-value (ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% : Z มีค่าเท่ากับ 1.96)

p = ค่าร้อยละที่ต้องการเลือกจากประชากรทั้งหมด (p มีค่าเท่ากับ 0.5)

e = ค่าร้อยละของความคลาดเคลื่อนจากการเลือกตัวอย่าง

ผลจากการคำนวณสามารถสรุปได้ว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 ตัวอย่างนี้ ที่ระดับความเชื่อมั่น (Confidence Level) ร้อยละ 95 ทำให้ได้ระดับค่าความคลาดเคลื่อน (Confidence Interval) ที่ร้อยละ ± 7.3 เป็นค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ของงานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งอยู่ในขอบเขตของระดับค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ของ Yamane⁹

ii. การเลือกตัวอย่าง

ทางคณะผู้วิจัยเชื่อว่าปัจจัยที่ใช้ในการอนุมัติสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอาจมีความแตกต่างในแต่ละธนาคาร ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีการเลือกตัวอย่างแบบมีชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างจากพนักงานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ทั้ง 5 ธนาคารและธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ตามอัตราส่วนของเงินให้สินเชื่อรวมของแต่ละธนาคารดังแสดงในตาราง 3.2

⁹ ร.ศ. วัฒนาศุภชัย, 2550

ตาราง 3.2 การเลือกตัวอย่างแบบมีชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

สถาบันการเงิน	จำนวนเงินให้สินเชื่อรวม ณ 31 ธันวาคม 2549 * (ล้านบาท)	ร้อยละ	จำนวนตัวอย่าง จากการคำนวณ (ชุด)	จำนวนตัวอย่าง ของงานวิจัย (ชุด)
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	917,494	24.5	45	45
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	943,147	25.2	46	46
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	669,027	17.9	33	33
ธนาคารสิริกิติ์ไทย จำกัด (มหาชน)	658,864	17.6	32	32
ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)	525,735	14.0	26	26
ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ณ 31 มีนาคม 2548 **	33,356	0.9	2	30
รวม	3,747,623	100.0	184	212

* ที่มา: Research Department, Bangkok Bank, 2007

** ที่มา: กลุ่มงานบริหารความเสี่ยงด้านการคลัง, กระทรวงการคลัง, 2548

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในส่วนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐมีจำนวนไม่ถึง 30 ตัวอย่าง แต่คณะผู้วิจัยเชื่อว่าปัจจัยในการพิจารณาสินเชื่อระหว่างธนาคารพาณิชย์เอกชนกับธนาคารเฉพาะกิจของรัฐจะมีความแตกต่างกัน ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงทำการเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างในส่วนของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยเป็น 30 ตัวอย่างซึ่งถือเป็นขนาดตัวอย่างที่เพียงพอสำหรับการเลือกตัวอย่างเบื้องต้นเพื่อใช้ในการประมาณค่าทางสถิติของประชากร

นอกจากการกำหนดขนาดของตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิแล้ว ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการกำหนดคุณสมบัติบางประการของของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- (1) **ตำแหน่ง** - เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ (Operational Level) ของส่วนงานที่ดูแลสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากพนักงานระดับปฏิบัติการนี้จะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการคัดเลือกวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่เลือกรูปข้อมูลในการนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงในการอนุมัติ ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงได้เลือกแจกแบบสอบถามให้กับพนักงานระดับปฏิบัติการเท่านั้น
- (2) **ประสบการณ์การทำงาน** - มีประสบการณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ขอสินเชื่อไม่น้อยกว่า 1 ปี และเพื่อให้การตอบแบบสอบถามเป็นไปอย่างมีคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้เลือกที่จะเก็บแบบสอบถามจากพนักงานสินเชื่อผู้มีประสบการณ์การ

ทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี เนื่องจากคณะผู้วิจัยเชื่อว่าประสบการณ์ในการทำงานมีส่วนช่วยให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรอบรู้ในงานการวิเคราะห์หนี้สินเชื่อ และยังช่วยให้เข้าใจในตัวแบบสอบถามดียิ่งขึ้น

3) แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยนี้ โดยแบบสอบถามที่ใช้ประกอบด้วยชุดของคำถามที่ได้ออกแบบมาจากการศึกษาข้อมูลเชิงบรรยาย การทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ผู้บริหารของทางธนาคาร

ในการออกแบบแบบสอบถาม (Questionnaire Design) คณะผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วนหลักดังนี้

1. ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. ความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการพิจารณาสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของสถาบันการเงิน
3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
4. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละส่วน ดังต่อไปนี้

(1) ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

คณะผู้วิจัยใช้คำถามเพื่อประเมินทัศนคติ และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาพกว้าง แต่เพื่อความสะดวกในการตอบแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยจึงได้ให้กลุ่มของคำตอบที่น่าจะเป็นไปได้ไว้ให้ นอกจากนี้ยังได้มีการเพิ่มทางเลือก “อื่นๆ (โปรดระบุ)” เพื่อเป็นการเปิดกว้างให้กับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคณะผู้วิจัยได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับบทบาทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ปัญหาในการขอสินเชื่อของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และปัญหาที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

(2) ความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการพิจารณาสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของสถาบันการเงิน

คำถามในส่วนนี้จะเป็นการสำรวจน้ำหนักของปัจจัยต่างๆ ที่สถาบันการเงินใช้ในการพิจารณาสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผ่านทางพนักงานสินเชื่อของสถาบันการเงินนั้นๆ ด้วยมาตรวัดแบบ Likert Scale แบ่งระดับความเห็นเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด จนถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน เป็นดังตาราง 3.3

ตาราง 3.3 มาตรวัดที่ใช้ในการสำรวจน้ำหนักของปัจจัยต่างๆ ที่สถาบันการเงินใช้ในการพิจารณาสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ระดับความเห็นด้วย	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

คณะผู้วิจัยได้แบ่งคำถามออกเป็น 6 ข้อหลัก ตามปัจจัยในกรอบแนวคิดการวิจัย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ จะเป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ ของปัจจัยนี้ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้ตัววัดดังต่อไปนี้ในการตั้งคำถาม

ตัวแปร	ตัววัด
อายุของกิจการ	- การที่กิจการประกอบธุรกิจมายาวนาน
ความรู้และประสบการณ์ในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการ	- ประสบการณ์ในการทำธุรกิจที่ยาวนานของผู้ประกอบการ
ระยะเวลาของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขอู้กับสถาบันการเงิน	- ความสัมพันธ์ที่ยาวนานระหว่างผู้ประกอบการกับสถาบันการเงิน
ทักษะในการเขียนแผนธุรกิจของผู้ประกอบการ	- การจัดทำแผนธุรกิจที่ถูกต้องและชัดเจน
ประวัติการผิดนัดชำระหนี้กับเจ้าหนี้การค้าและสถาบันการเงินอื่น	- การมีประวัติ หรือชื่อเสียงที่ไม่ดีในแวดวงธุรกิจ - การมีประวัติผิดนัดชำระหนี้ หรือหนี้มีปัญหากับสถาบันการเงิน (NPLs) กับสถาบันการเงิน

ตัวแปร	ตัววัด
ความน่าเชื่อถือของการจัดทำงบการเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดเก็บข้อมูลทางบัญชีที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือ - การที่งบการเงินได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีที่ได้รับอนุญาต
วิสัยทัศน์ของผู้ประกอบการ	<ul style="list-style-type: none"> - วิสัยทัศน์ หรือการมองการไกลของผู้ประกอบการ
ศีลธรรมในการดำเนินธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินธุรกิจที่ไม่ผิด หรือขัดต่อศีลธรรม รวมถึงสร้างผลกระทบต่อสังคม

ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ จะเป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ ของปัจจัยนี้ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้ตัววัดดังต่อไปนี้ในการตั้งคำถาม

ตัวแปร	ตัววัด
ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ	<ul style="list-style-type: none"> - การมีวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อที่ชัดเจน - ความจำเป็นในการขอสินเชื่อ - ความสอดคล้องเหมาะสมระหว่างประเภทของสินเชื่อกับวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ
ระยะเวลาในการจ่ายชำระคืนเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - ความนิยมในการอนุมัติสินเชื่อระยะสั้น เมื่อเปรียบเทียบกับสินเชื่อระยะยาว

ปัจจัยด้านความสามารถในการชำระหนี้ จะเป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ ของปัจจัยนี้ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้ตัววัดดังต่อไปนี้ในการตั้งคำถาม

ตัวแปร	ตัววัด
ความสามารถในการทำกำไร	<ul style="list-style-type: none"> - การมีผลกำไรสุทธิอย่างต่อเนื่อง
กระแสเงินสดรับสุทธิจากการดำเนินงานของกิจการ	<ul style="list-style-type: none"> - การมีกระแสเงินสดรับจากการดำเนินงานมากกว่ากระแสเงินสดจ่ายจากการดำเนินงาน
ภาระหนี้และภาระผูกพัน	<ul style="list-style-type: none"> - การที่มีภาระหนี้ หรือภาระผูกพัน ณ ปัจจุบันในปริมาณที่สูง
ความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดสมมติฐานในการจัดทำแผนธุรกิจที่สมเหตุสมผล - ความครบถ้วนของข้อมูลในแผนธุรกิจ

ปัจจัยด้านการป้องกันความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ จะเป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ ของปัจจัยนี้ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้ตัววัดดังต่อไปนี้ในการตั้งคำถาม

ตัวแปร	ตัววัด
หลักทรัพย์เพื่อค้ำประกัน	<ul style="list-style-type: none"> - การมีมูลค่าของหลักทรัพย์ค้ำประกันที่เพียงพอต่อภาระหนี้ - การมีหลักทรัพย์ค้ำประกันที่มีสภาพคล่องสูง
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	<ul style="list-style-type: none"> - สัดส่วนหนี้สินต่อเงินทุนของกิจการ (D/E Ratio)

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ จะเป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ ของปัจจัยนี้ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้ตัววัดดังต่อไปนี้ในการตั้งคำถาม

ตัวแปร	ตัววัด
การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้น
ความมีเสถียรภาพทางการเมือง	<ul style="list-style-type: none"> - ความมั่นคงทางการเมือง - ความชัดเจนของโครงสร้างทางการเมือง
ความน่าสนใจของอุตสาหกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - อัตราการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมของกิจการ - ระดับความรุนแรงของการแข่งขันในอุตสาหกรรมของกิจการนั้นๆ - การที่กิจการอยู่ในอุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

ปัจจัยด้านทรัพยากรภายในสถาบันการเงิน จะเป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ ของปัจจัยนี้ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้ตัววัดดังต่อไปนี้ในการตั้งคำถาม

ตัวแปร	ตัววัด
คุณภาพสินทรัพย์ของสถาบันการเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - อัตราส่วน NPLs ต่อสินเชื่อรวมของสถาบันการเงิน
สภาพคล่องของสถาบันการเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพคล่องทางการเงินของสถาบันการเงิน (การมีเงินทุนสำรองส่วนเกินที่เพียงพอตามกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย)
การกระจายเงินให้สินเชื่อตามประเภทธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - การที่สถาบันการเงินได้มีการอนุมัติสินเชื่อของกิจการในอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งมากกว่านโยบายของสถาบันการเงิน

(3) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

คำถามในส่วนนี้จะเป็นการสำรวจข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของตัวอย่าง เพื่อนำมา รวบรวมเป็นข้อเสนอแนะให้กับภาครัฐบาล สถาบันการเงิน และตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมเอง ในการส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน จากสถาบันการเงินได้เพิ่มมากขึ้น

(4) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัยใช้คำถามเพื่อเก็บข้อมูลในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การ ทำงานสินเชื่อ รวมถึงประสบการณ์การทำงานในองค์กรที่สังกัด เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลทั่วไปของผู้ กรอกแบบสอบถาม โดยคำถามเหล่านี้ครอบคลุมปัจจัยด้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ช่วงอายุ: แบ่งเป็น 8 ช่วง คือ 21-25 ปี 26-30 ปี 31-35 ปี 36-40 ปี 41-45 ปี 46-50 ปี 51-55 ปี และ มากกว่า 55 ปี

ช่วงอายุดังกล่าว เป็นการแบ่งช่วงละเท่าๆ กัน คือ ช่วงละ 5 ปี โดยเริ่มต้นจากอายุ 21 ปี ซึ่งเป็นอายุของผู้ที่เพิ่งจบการศึกษาและเริ่มทำงาน

ระดับการศึกษา: แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก และ อื่นๆ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเอง

ประสบการณ์ทำงานด้านสินเชื่อ: แบ่งเป็น 5 ช่วง คือ ต่ำกว่า 1 ปี 1-2 ปี 3-5 ปี 6-10 ปี และ มากกว่า 10 ปี

คณะผู้วิจัยได้แบ่งช่วงเป็น 5 ช่วงดังกล่าว เพื่อเป็นการแบ่งกลุ่มคนตามประสบการณ์ ทำงาน โดยเริ่มจาก ผู้ที่ยังไม่มีประสบการณ์ทำงาน (ต่ำกว่า 1 ปี) ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน และกำลังสะสมประสบการณ์และความรู้จากการทำงาน (1-2 ปี) ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน และ เริ่มมีความเชี่ยวชาญในงานที่ทำ (3-5 ปี) ผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ในการทำงานสูง (6- 10 ปี) และผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ในการทำงานสูงมาก (มากกว่า 10 ปี)

ประสบการณ์ทำงานด้านสินเชื่อเฉพาะในสถาบันการเงินที่กำลังทำงานอยู่ในปัจจุบัน: แบ่งออกเป็น 5 ช่วง คือ ต่ำกว่า 1 ปี 1-2 ปี 3-5 ปี 6-10 ปี และ มากกว่า 10 ปี เช่นเดียวกับการแบ่ง ช่วงของประสบการณ์ทำงานด้านสินเชื่อ

เนื่องจากงานวิจัยนี้ ได้กำหนดที่จะเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ ทำงานด้านสินเชื่อในสถาบันการเงินที่กำลังทำงานอยู่ในปัจจุบันตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป โดยคณะผู้วิจัย

ได้คัดเลือกแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบช่วงที่ 1 คือ ต่ำกว่า 1 ปี ออก และไม่นำมาใช้ในการประมวลผลในขั้นตอนต่อไป

4) การทดสอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยนี้ได้ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยทำการทดสอบความเข้าใจเบื้องต้นกับพนักงานที่ดูแลสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวน 3 คน และนำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วไปทดสอบเบื้องต้น (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับประชากรของงานวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อนำผลที่ได้ไปวัดระดับความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยการวัดความสอดคล้องในชุดเดียวกัน (Internal Consistency) ด้วยค่า Cronbach's Alpha Coefficient ซึ่งจะต้องมีค่าไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ($\alpha > 0.5$) เพื่อเป็นการยืนยันว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ก่อนนำแบบสอบถามนี้ไปทำการสำรวจจริง

$$\alpha = \frac{n}{(n-1)} \left(\frac{1 - \sum S_i^2}{S_0^2} \right)$$

- เมื่อ α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวัด
 n คือ จำนวนข้อคำถาม
 S_i^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_0^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ซึ่งจากการทดสอบเบื้องต้น สามารถสรุปค่า Cronbach's Alpha Coefficient ตามรายละเอียดใน ตาราง 3.4

ตาราง 3.4 ค่า Cronbach's Alpha ของการทดสอบเบื้องต้น

ปัจจัย	ค่า Cronbach's Alpha
ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ	0.514
ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ	0.506
ปัจจัยด้านความสามารถในการชำระหนี้	0.644
ปัจจัยด้านการป้องกันความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ	0.638
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ	0.530
ปัจจัยด้านทรัพยากรภายในสถาบันการเงิน	0.657

จากการทดสอบเบื้องต้น พบว่าค่า Cronbach's Alpha มีค่าสูงกว่า 0.5 ในทุกปัจจัย แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นแบบสอบถามของงานวิจัยนี้ได้

5) วิธีการเก็บข้อมูล

เนื่องจากประชากรของงานวิจัยนี้ คือ พนักงานสินเชื่อที่ดูแลกลุ่มลูกค้าที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทางคณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดคุณสมบัติบางประการของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้จัดเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานการให้สินเชื่อแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้จากการศึกษาโครงสร้างของสถาบันการเงินทั้ง 6 แห่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีการกระจุกตัวตามสำนักธุรกิจ (Business Center) ของแต่ละธนาคาร ดังนั้นในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง ทางคณะผู้วิจัยจึงเลือกใช้เทคนิคการเก็บตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling Technique) โดยติดต่อผ่านผู้บริหารของสถาบันการเงินแต่ละแห่งเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

3.2.3 การประมวลผลข้อมูล

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว คณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ออกมาลงรหัส (Coding) และบันทึกลงสื่อ (Conversion) ก่อนการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ช่วยในการวิเคราะห์โดยการอาศัยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์หรือความแตกต่างระหว่างกลุ่มข้อมูลและอ้างอิงจากตัวอย่างไปสู่ประชากรเป้าหมาย (Inferential Data Analysis) โดยใช้วิธีการทางสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้ในการสรุปผลการวิจัย พร้อมทั้งขอเสนอแนะให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและผู้สนใจเพื่อเป็นพื้นฐานในการต่อยอดงานวิจัยต่อไป โดยค่าสถิติที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1) **สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)** เป็นสถิติขั้นพื้นฐานที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะที่สำคัญของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และแสดงตารางแบบร้อยละ (Percentage) เพื่อพิจารณาถึงลักษณะทั่วไปของข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างทางด้านประชากรศาสตร์ และสำหรับค่าตัวแปรแต่ละตัว

2) **สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)** เป็นสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์กันของตัวแปร

- **การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis)** เป็นการรวมตัวแปรต่างๆที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อลดจำนวนปัจจัยทั้งหมด และพิจารณาการรวมกลุ่มของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันให้เป็นหมวดหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และนำค่าหรือคะแนนปัจจัย (Factor Scores) ของแต่ละปัจจัยที่ได้ไปใช้ในการเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยต่อไป
- **การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance หรือ ANOVA)** ใช้เพื่อศึกษาว่าการให้ความสำคัญกับแต่ละตัวแปรของแต่ละสถาบันการเงินแตกต่างกันอย่างไร และเปรียบเทียบว่าการให้ความสำคัญกับแต่ละปัจจัยของธนาคารพาณิชย์ เอกชนและสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐมีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร รวมถึงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นด้วยของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงินให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ว่ามีค่าสูงกว่าระดับ “ปานกลาง” หรือไม่ (One Sample t-test)